

Elisabet Lunde
Nämndansvarig Kultur- och Fritidsnämnden
08 560 39 337
Elisabet.Lunde@ekero.se

Gestaltningpolicy - yttrande

Dnr KFN13/92-800

Bakgrund

Kommunstyrelsens arbetsutskott har remitterat gestaltningpolicy till samtliga nämnder för yttrande senast 10 mars 2014.

Ekerö kulturnämnd gav 2010 nämndkontoret kultur och fritid i uppdrag att utreda hur kommunens samlade arbete med den offentliga konsten kan utvecklas i samarbete med övriga kontor. 2012 antog nämnden övergripande mål om konst som en central del av kommunens fysiska miljöer. Kontoren konstaterade att det är oklart hur arkitektur, landskapsdesign, kulturmiljö, konst och andra gestaltungsuttryck vägs in och samspelar i en helhet vid utformning av den fysiska miljön. Detta tillsammans med den stora förändring i kommunen med tillkommande bebyggelse, i framförallt tätortsbandet, visade att det fanns behov av en strategi för hur arkitektoniska, estetiska och konstnärliga aspekter och utformningen av offentliga platser samspelar i kommunen.

Förslag till policy

I det förslag som nu föreligger finns förslag till vision och mål för gestaltning i Ekerö. Den byggda miljön i Ekerö tillförs nya värden genom att den:

- Präglas av småskalighet, variation och omsorg om detaljer,
- Är modern och nyskapande,
- Tar hänsyn till och inspireras av geografiska och historiska särdrag,
- Har ett samspel mellan konst, arkitektur och landskap,
- Den enskilde har frihet att välja utformning inom en genomtänkt helhet,
- Våra allmänna platser ska underlätta för möten mellan oss människor,

- Kommunen är en förebild i sin gestaltning

För att genomföra policyn har ett antal strategier identifierats för detaljplaneläggning, markanvisning, förändringar i den byggda miljön och allmänna platser, bebyggelse på landsbygden och för den konstnärliga utformningen. Ansvarsområden och samverkan för de olika nämnderna har angivits.

Mål och strategier

I kulturstrategin, som även ingår i översiktsplanen anges att kulturmiljön är en resurs för den kommunala utvecklingen i den fysiska planeringen. I kulturmiljön finns de värden av historisk eller estetisk art som kan utgöra en viktig bas att ta tillvara för fortsatt utveckling. Enligt kulturstrategin ska därför offentlig utsmyckning och god gestaltning av allmänna platser komma in i ett tidigt skede i projekteringar.

I övergripande mål för Kultur- och fritidsnämnden beskrivs att ”Den konstnärliga dimensionen i kommunens fysiska miljöer gör att dessa blir estetiskt tilltalande och ger medborgarna en positiv upplevelse och väcker nyfikenhet.”

Konstnärliga och kulturmiljömässiga aspekter

För att nå målet om att det ska finnas ett samspel mellan konst, arkitektur och landskap ska, i ett tidigt skede i detaljplanearbetet, definieras det konstnärliga och kulturmiljömässiga perspektivet och vilka värden som ska tas tillvara och vilka värden som ska tillföras ett område. Den övergripande gestaltningsidén ska sedan förstärkas och leda till ett gestaltningsprogram för området.

Avsikten med konstnärliga gestaltningar är att ge den fysiska miljön ett estetiskt värde och en identitet. Vid nya byggprojekt i kommunen ska den konstnärliga gestaltningen ingå som en del i projekteringen från start. Den konstnärliga gestaltningen arbetas fram som en (permanent) del av byggnadens och det offentliga rummets arkitektur och formgivning. Medel för konstnärlig gestaltning ska beaktas i budgetarbetet. Detta ska omfatta kommunala byggnader och dess inre och yttre miljöer samt, offentliga rum som torg, parker och trafikmiljöer.

I de fall kommunen inte bygger ska det av exploateringsavtalet framgå vad exploitören har att förhålla sig till gestaltningsmässigt.

Kultur- och fritidsnämnden har att ta fram en strategi för konstnärlig utformning. Av strategin ska framgå både den politiska och tjänstemannamässiga processen samt samråd med andra aktörer.

Nationell nivå

På nationell nivå har Boverket, Riksantikvarieämbetet, Statens konstråd samt Arkitekturmuseet i uppdrag att visa hur den arkitektoniska och konstnärliga

gestaltningen av offentliga byggnader, platser och landskap kan stärkas genom projektet *Samverkan om gestaltning av offentliga miljöer*. Där är målsättningen att utveckla nya samverkansformer som ökar möjligheterna för konstnärer, formgivare och konsthantverkare att delta som konsulter i plan- och byggprocessens alla olika faser. Vid kommunikation med detta projekt är bedömningen att kommunens förslag till policy bör kunna ligga till grund för hur arkitektur, konst och kulturmiljö ska ges större utrymme i utformningen av tillkommande bebyggelse och offentliga platser när Ekerö kommun kommer att förtätas och förändras.

Seminarium om gestaltning

Som ett led i remissomgången till nämnderna anordnades ett seminarium i november 2013 med inbjudan till samtliga nämnder. En Sammanställning av synpunkter från detta biläggs. Några synpunkter som kom fram var bl a: Planprocessen bör ses över så att deltagandet och inflytandet från de olika nämnderna blir tydligare. Viktigt att kommunen är en förebild. Ett viktigt mål är att möten mellan människor underlättas, kanske borde ändras/kompletteras med att platsen inbjuder till möten. Värdeorden borde vara mer konkreta. Ta in barn- och ungdomsperspektivet i policyn.

Överväganden och synpunkter

Kontoret bedömer att hela processen med att ta fram en policy för gestaltning har inneburit att frågan kommit upp på dagordningen och diskuteras på ett helt annat sätt än tidigare. På det sättet är processen minst lika viktig som själva slutresultatet för att få en förståelse för vad omsorg om gestaltning kan innebära för en attraktiv livsmiljö.

Vilka positiva värden förknippar man med Ekerö? Kulturens ö-värld har varit ett begrepp som många i kommunen använder och innebär bl a att kulturen och kulturmiljön är avstamp och ses som en resurs för utvecklingen av kommunen. Den byggda miljön är det mest påtagliga och långlivade uttrycket för mänsklig verksamhet och omistlig för vår identitet. Olika kommundelar har olika karaktärsdrag. Genom att sätta olika förändringar i landskap och bebyggelse i relation till dessa, bevaras och berikas miljön. Att anta en gestaltningspolicy är därför ett sätt att ytterligare betona och konkretisera kommunens attraktivitet som Kulturens ö-värld.

I arbetet med gestaltning av den byggda miljön har flera nämnder ett ansvar därför är det centralt att målen är sektorsövergripande utan att bli alltför detaljerade. Centralt är också att kommunfullmäktige anger ansvarsområden för de olika nämnderna och dess uppdrag att ta fram strategier/riktlinjer inom sina respektive områden. Nästa steg efter policyns antagande är därför att kultur- och fritidsnämnden tar riktlinjer för konstnärlig gestaltning där de olika momenten och ansvarsområdena beskrivs vid framtagande av en konstnärlig gestaltning.

Kontoret har varit delaktigt i framtagande av förslag till mål och bedömer att dessa bör kunna ligga till grund för de olika nämndernas konkretiseringar i olika sammanhang. Av de synpunkter som kommit fram på seminariet kan kontoret instämma i att mötesplatser inte bara ska underlätta utan även inbjuda till möten. Vilket innebär ytterligare omsorg om mötesplatsernas utformning.

Elisabet Lunde
Nämndansvarig kultur och fritid